UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis. ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti. predicanti. aut ...

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

I Sermo. CXVIII

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Visual Library

Dñica decimaoctaua poſt trinitatis

Dñica decimaoctaua pº trinitatis. I

Sermo. LXVIII

Diliges dominū deū tuuz ex toto corde tuo. et ex tota aīa tua ꝛ ex tota mente tua. Mat. xxij. Quāuis iuxta venerabilē Boe. li. iij. de ꝯſola. proſa. ij. Omīs mortaliū cura quā multiplicio℞ ſtudio℞ labor exercet diuerſo q̄dez calle ꝓcedit. nihilominº tn̄ ad vnū finē beatitudis nitiꝰ ꝑuenire. Ex aduerſo tn̄ ipa hūana ꝯditio multiplicibꝫ impedita caſibꝫ a ꝯſeq̄nda hmōi beatitudine retrahitꝰ ꝛ impeditꝰ. Propter q̄d ait Boeciº vbi ſup. Licet mētibꝫ hoīm veri boni naturaliter ſit inſerta cupiditas. tn̄ ad falſa tos deuius erroꝛ abducit. Hec ille. Ex quibus pꝫ ꝙ licet homo habeat appetitū naturalē ꝯſeq̄ndi beatitudinē. tn̄ ſepius errat ī via tendendo ad beatitudinē. Propter q̄d opus eſt vt eadē via hmōi qua ad ſummā ꝑueniꝰ beatitudinē oſtendatꝰ. et qualiter in ea debeat ambulare perfecte informetur. Huiuſmodi igiꝰ via nō eſt aliud niſi puritas mentis ꝛ mūdicia cordis. Sic ait ſaluatoꝛ Math. v. Beati mūdo cordo q̄niaꝫ ipi deū videbūt. Ad quā q̄dē puritatē cordis ſꝑ dēmº aſpicere tāq̄ʒ ad lineā oēs actº nr̄os regulantē. vt dic Hericº de vrimaria li. ij. de ꝑfectōe interioris hoīs. c. j. Quam q̄dē puritatē cordis aplꝰs ꝯgrue ſanctificationē appellat. Habetꝫ inq̄t fructum veſtrū. i. ꝓmiū merito℞ vr̄o℞ in ſctificatōe. i. in puritate mētis vr̄e. finē ꝟo eternā vitam Ro℞. vj. Licet āt iſta puritas cordis mltꝫ alijs ꝟtutū opibꝫ. vicꝫ ꝓuatōe facultatum. ꝯtēptu dignitatū hºſcꝫ. i. acq̄ratꝰ. efficacius tn̄ ꝛ ꝑfectº acq̄ri nō pt aliter ꝙ̄ ꝑfecta caritate. vt dicit idē Hericº ibidē. c. ij. Hinc eſt q̄d dicit Proſper li. de vita ꝯtēplatiua. Q caritas eſt via ſine q̄ nō ambulare pn̄t homines. ſꝫ errare. de pe. diſ. ij. c. hec caritas. Nec mi℞. cū dicat aplꝰs. ꝙ oīa opa ꝺ genere bono℞ ſine charitate nihil ſunt. Sicut nec fides nec ſpes nec elemoſina nec oratio nec ieiuniū. ꝛ q̄cūq̄ʒ alia meritoria ſine caritate eſſe nō pn̄t. ꝓut habetꝰ. j. Co℞. xiij. ꝓpter quod aplꝰs dicit eā. j. Co℞. xij. excellentiorē viā alijs. eo ꝙ ipa eſt cauſa ꝛ ꝓncipiū oīm merito℞. vt dicit Proſper. Nec ſolū ꝓncipiū ſed etiā finis. qꝛ finis ꝓcepti caritas. j. Thimo. j. Sꝫ q̄lis caritas ſtatim ſubdit ibidē. de corde puro ꝛ ꝯſcia bona. Sꝫ q̄rvt dicit Bern̄. in libro de amore dei Poſtq̄ʒ aīa hoīs legē dei amiſit. neceſſario eſt ab homie docenda. q̄uo vicꝫ hō purgetꝰ q̄uo ꝑficiat. q̄uo ſolidetur in dilectōne dei. Hoc aūt fiet cū hō diliget deū ex toto corde. ꝑ q̄d purgabitꝰ a vicijs. et tota aīa. ꝑ q̄d ꝑficiet in ꝟtutibꝫ. ꝛ ex tota mente. ꝑ q̄d ſolidabitꝰ ꝛ ꝯfirmabitꝰ in ꝑfectōne ſanctitatis. Quia igiꝰ hō oblitº eſt ꝓceptorū a deo per Moyſen tradito℞. venit filius dei et factº eſt homo. vt homo homīes doceret benignus. Unde factum eſt vt interrogatus a quodā legiſperito. que ſit via ſalutis. reſpōdit. Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo. Que ſunt ꝟba pn̄tꝫ euāgelij q̄ ſequūtꝰ.

Acceſſerunt ad ihm phariſei. et interrogauit eum vnus ex eis ꝛc̄. In quibꝫ verbis tria tanguntꝰ. Primo nāq̄ʒ iniungitꝰ preceptū ꝑfectiſſimū. quia diliges. Scd̄o obiectum delectabiliſſimū. qꝛ dn̄m deū tuum. Tertio addit modū regulatiſſimū et ordinatiſſimū. cum dr̄. Ex toto corde tuo. et ex tota aīa tua. et ex tota mente tua ꝛc̄.

A

Dixi primo ꝙ in ꝟbis ꝓmiſſis iniūgitꝰ ꝓceptū ꝑfectiſſimū. cum dicitꝰ. Diliges. Eſt aūt preceptum de dilectōe dei perfectiſſimū in ſe. quia ipa dilectione habita. habentur omnia. et ipſa deficiente. omnia deficiūt. Propter quod apoſtolus vocat eam radicem ꝛ fundamentum. Ephetꝰ. iij. caplo. In charitate radicati et fundati. Glo℞a. Radicati. ſcilicet ad modū arboris ad fructificandum. quo ad vitam actiuā. et fundati ſcilꝫ ad modū domus ad protegendū ꝛ quieſcēdum. quantū ad vitam contemplatiuam. In hoc ergo precepto iſtud eſt perfectiſſimū ꝛ excellentiſſimū. quia eſt quodāmodo vita. et dat vitā oīmibꝫ ꝓceptꝫ. vt dicit Glo℞a ſuper eplam. j. Thimothei. j. iuxta illō Gregꝫ. Nec habet aliq̄d viriditatꝫ ramus boni opis ſi nō māſerit in radice caritatis. Propter q̄d aplꝰs merito vocat eā maiorē ſpe fide ꝛ alijs virtutibꝫ. Et xp̄s vocat h̄ maximū et magnū mandatū. ꝛ h̄ ꝓpter eiº ꝑfectōem. quia in ea alia oīa perficiuntꝰ. Patet aūt eius ꝑfectionis excellentia ex ſeptem cauſis. Prio ꝓpter eiº dignitatē. Nam alie virtutes ſunt quaſi terreſtres. quia in terra generantꝰ et in terra finiuntur. ſicut

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

et ſpes fides ꝛc. Sꝫ iſta ē in celo generata
et in celo ꝑpetuo regñbit ſine fine. Vñ dicͭ
Berñ. li. ꝺ amore dei. c. xij. ꝙ dilectiōis locꝰ
q̄ntū ad eius natiuitatē ē ipſe deꝰ. Ibi em̄
eſt nata. ibi alita. ibi ꝑuecta. ibi ciuis. nō ad
uena ſꝫ indigena. A deo em̄ ſolo amor dat
caritatis ꝛ in ipſo manet. Ex q̄ pꝫ ꝙ origīe
dignior eſt charitas ceteris. qꝛ deū hꝫ locū
natiuitatis ſue et mānſionis ꝑpetue. Nulla
em̄ alia deus viuit niſi lege caritatꝭ. vt dicͭ
Berñ. in li. de diligēdo deū. c. vj. Lex inq̄t
dn̄i caritas eſt. q̄ trinitatē in vnitate q̄dam
modo colligat in vinculo pacis. Scd̄o pꝫ
eius ꝑfectōis excellētia. ꝓpter merēdi cauſa
litatē. Ipſa em̄ eſt cauſa oīm meritoꝝ. et q̄
mater oīm ꝟtutum. vt dicit Hora. ſuꝑ epi
ſtola. j. Thimo. j. iuxta illō Sap. vij. Igno
rabā qm̄ bonoꝝ oīm mr̄ eſt. Propter q̄d
dicit gloſa ſuꝑ illud. j. Joh. iiij. Qui nō dili
git deū nō eſt ex deo. Et etiā Augꝰ. i omel.
v. ſuꝑ Cano. ꝑdictam. Quicq̄d vis habe. ſi
hāc ſolā non habeas nihil tibi ꝓdeſt. Alia
nō habeas hāc ſolā habe oīa impleſti pre
cepta. eo ꝙ plenitudo legꝭ ē dilectio. Ex q̄
infero ꝙ nullus p̄t aliq̄d facere meritorie
ſine caritate. Nā ſic dicit Hieronimꝰ ſuper
illud Amos. Odi ꝛ ꝓieci feſtiuitates vr̄as
Qui ſine caritate videnꝛ ieiunare dare ele
moſynas. pudiciciā polliceri. q̄ holocauſta
ſunt vera. ſed nō ea ſuſcipit dn̄s. xxiiij. q. j.
Odi. vbi dicit glo. Non ea ſuſcipit vt ea re
muneret eterno p̄mio. xiiij. q. v. Scriptū.
de pe. diſt. v. Conſideret. Ex h̄ pꝫ ꝙ oꝑa de
genere bonoꝝ apud ſciſmaticos aut here
ticos nō ſunt meritoria. qꝛ ſunt extra cari
tatē vniuerſalis eccl̄e. in qua ſolū eſt chari
tas. Vñ licet extra eccl̄aꝫ vniuerſalē p̄t ha
beri fides ꝛ baptiſmus. vt dicit Augꝰ. ad
Chryſ. nō tñ charitas. qꝛ eccl̄ia nō eſt niſi
collectio in charitate. Vñ dicit Augꝰ. in li.
de fide ad Petrū. Ex talibꝫ nō ꝓſunt aliq̄
oꝑa ad ſalutē. nec etiā mors ꝓ xp̄i noīe ſu
ſcepta. Econuerſo ꝟo etiā mīma oꝑa magni
ſunt meriti ſi fuerint in caritate. vt dicͭ ſal
uator Math. x. Qui dederit calicē aq̄ fri
gide in noīe meo nō ꝑdet mercedē. Hic di
cit Augꝰ ſuꝑ illō. j. Joh. iiij. Deꝰ caritas eſt
ꝙ habēs caritatē p̄t facere q̄cq̄d vult. ꝛ erit
ſibi meritoriū. Vñ ipſe dicit. Dilige. ꝛ q̄cq̄d
vis fac. Tertio pꝫ excellētia ꝑfectōis eius
ꝓpter eiꝰ diuturnitatē. Sic em̄ dicit aplꝰs
j. Coꝝ. xiij. Siue ꝓphetie euacuabunꝛ ſiue
lingue ceſſabūt. ſiue ſcīa deſtrueꝛ. charitas
tñ nūq̄ꝫ excidit. Ex q̄ aplꝰs ꝯcludit eiꝰ per
fectionē. qꝛ nūq̄ꝫ ceſſabit. Nam in vita eter
na nō erit ꝓphetia ad p̄dicenduꝫ futura. ex
quo oīa erūt p̄ñtia. Videndo em̄ deū vide
bunꝛ oīa. vt dicͭ Gre. Silr̄ non erit donū
linguaꝝ ſicͭ mō. qꝛ non erit opus vt q̄s lin
gua aliū doceat de dubio cū oīa erūt certa
ꝛ erūt omēs docibiles deo. Silr̄ ſcīa ceſſa
bit q̄ntū ad diſcurſum et q̄ntū ad ſcientiā
acquiſitā. Silr̄ fides ceſſabit. qꝛ nō ꝑ ſpe
culū ſed clare deꝰ videbiꝛ. Silr̄ ſpes ceſſa
bit. qꝛ ꝯuerteꝛ in rem certā. Sed caritas
nō ceſſabit ſed magꝭ augebiꝛ. Iuxta illud.
Ignis eſt in ſyon et caminus in hieruſalē
Et in hoc perficieꝛ potius q̄ꝫ corrūpetur.
q̄a imperfectio vie q̄ eſt amor habiti et nō
habiti. viſi et nō viſi. tūc ab ea remouebiꝛ ꝛ
erit amor ſolū habiti ꝛ viſi. vt di. Tho. ſuꝑ
iij. ſn̄iaꝝ. diſt. xxxj. Hinc aplꝰs dicit. Ve
niente q̄d ꝑfectū ē euacuabiꝛ q̄d ex pte eſt.
Verūtamē ſm̄ Thomā nō alia ſꝫ eadē nu
mero caritas erit in patria q̄ nūc eſt in via.
Quarto pꝫ excellētia ꝑfectōis eius ꝓpt ali
oꝝ bonoꝝ ꝑfectionē. Ipſa em̄ ē ꝯſūmatio
oīm ꝟtutū. j. Thimo. j. Finis p̄cepti eſt ca
ritas. Nō exponit Hora. Caritas ē finis
p̄ceptoꝝ ꝯſummatōe. ſicͭ domꝰ finiꝛ qñ con
ſūmaꝛ. De q̄ in ps. Oīs ꝯſūmatōis vidi
finē. latū mādatū tuū nimis. Eſt etiā finis
ꝯſūmatōis vicioꝝ. qꝛ vniuerſa delicta ope
rit caritas Prouer. x. Silr̄ ē finis miſeria
rū in gl̄a. vbi nō erit timor de miſeriis. qꝛ ꝑ
fecta caritas foras mittit timorē. Timor
aūt penā hꝫ. j. Joh. iiij. et cū h̄ eſt finis intē
tione. qꝛ oīa debēt fieri ꝓpter eā. Vñ aplꝰs.
Omnia vr̄a fiāt in charitate. Hec Hora.
Quīto pꝫ excellētia ꝓpt eiꝰ ſuauitatē Mat.
xj. Iugū ei meū ſuaue ē. Et loq̄ꝛ ibi ꝺ iugo
dilectōis q̄ diligiꝛ deꝰ ꝛ p̄rimus. q̄ dilectio
ſuauis ē ꝛ leuis. qꝛ amāti nihil eſt difficile.
Ps. Suauis ē dn̄s ꝛc. Sexto pꝫ eiꝰ excel
lētia ꝓpt eiꝰ extēſionē. De q̄ in ps. Latū mā
datū tuū nimis Ephes. iij. Vt poſſitꝭ cōp
hēdere cū oībꝫ ſctis q̄ ſit latitudo. lōgitudo
ſublimitas. ꝛ ꝓfūdū. Latitudo caritatꝭ ſm̄
Horā eſt vſq̄ꝫ ad inimicos Math. v. Dili
gite inimicos vr̄os. Nō fit cū eis regnū ce
loꝝ volumꝰ ꝛ bn̄ficia in neceſſitate exhibeꝰ
ſm̄ ipm̄. Lōgitudo eiꝰ ꝯſiſtit i ꝑſeuerantia
meritoꝝ Math. x. Qui ꝑſeuerauerit vſq̄ i
finē h̄ ſaluꝰ erit. Sublimitas eius ꝯſiſtit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

in intentiōe ꝑmioꝝ. Col'.iij. Que surſū ſūt q̄rite. Et ꝓfundū. q̄d ꝯſiſtit in hūilitate ex ꝯſideratōe diuinoꝝ iudicioꝝ. ps. Judicia tua abyſſus mlr̄a. Septio pꝫ ei⁹ excellētia ꝓpt ei⁹ vtilitatē. de q̄ dic̄ Aug⁹. in li. de ꝟbis dn̄i. Habe caritatē ⁊ ꝓſunt tibi oīa Sap. vij. Venerūt mihi oīa bona pit̄ cū illa. Ex his rn̄det ad q̄ſtiōez q̄ querit̄. Cur de⁹ ſolā dilectōz vltra alia p̄cepta p̄cipit ita diſtric/ te ſicq̄ eā ſuū ſpēale ⁊ ſinglare mādatū ap pellat. cū tn̄ ⁊ alia p̄cepta ſua ſint. Qui ei p̄ cipit. diliges deū. idē p̄cipit. nō occides ⁊c̄. vt dꝫ Jac. ij. Ad q̄d breuit̄ pt dici. q̄ h̄ ē ꝓpt̄ ei⁹ maximā pfectōz. de q̄ ꝑmo dictū eſt Vn̄ Deut. x. dꝫ. Et nunc iſrael quid dn̄s deus tu⁹ req̄rit a te niſi vt diligas eū. Voluit āt vltra alia p̄cepta h̄ ſuū vocare ꝓpt ei⁹ facili/ tatē. Nā ſic dicit Aug⁹. pt mihi aliq̄s dice/ re. Nō poſſum ieiunare. nō poſſū elemoſy/ nā dare. ⁊ i monaſterio deo ſeruire. ſꝫ nūq̄ pt dicere. nō poſſū diligere. Nihil em̄ tā fa cile q̄ amare. ⁊ illū maxie a q̄ habet̄ tot bo na. ſcꝫ nature. fortune. grē. ⁊ glie. Dr̄ ḡ ſin/ gulare mādatū xp̄i. q̄ꝛ iſtō ſol⁹ xp̄s i mūdū veniēs p̄cepit. ſic pꝫ h̄ Scdō q̄ꝛ de ip̄o ſolo hoīez tēptat et ꝓbat. Deutro. xiij. Tēptat vos deus vt ſciat. i. ſcire vos faciat. vtꝝ dili gatꝭ deū an nō. Nō fit ꝑ flagella ⁊ aduerſi/ tates. ꝑ q̄s hō apparet an diligit deū. Sic em̄ fornax ꝓbat vaſa figuli. ⁊ ignis auꝝ. ita tribulatio iuſtū. vt dic̄ Aug. Tertio dꝛ ſin gulare mādatū h̄. q̄ꝛ de ip̄o ſolo hō remūe rat̄. Jaco. i. Repmiſit dn̄s coronā his q̄ di ligūt illū. Et apl's ad Corith. Nec ocul⁹ vi dit nec aurꝭ audiuit. nec i coꝛ hoīs aſcēdit q̄nta de⁹ ꝑparauit diligētib⁹ ſe. Qualr̄ āt dili gend⁹ ſit ds. pꝫ ſ. in dn̄ica. xiij. Et h̄ in ꝑmo ſermōe tactū ē aliqualiter.

¶ B ¶

Dixi ſecundo q̄ in ꝟ. p̄. tan git̄ ⁊ deſcri/ bit̄ obiectū delectabiliſſimū. q̄d ē ds. cū dꝛ Dn̄m deū tuū. Eſt āt diligere deū. vt dicit Proſper i li. d̄ vita ꝯtēplatiua. volūtatē re/ ctā ab oīb⁹ terrenis cupiditatib⁹ ac p̄ntib⁹ auertere ⁊ ad ſolū deū ꝯuertere. ip̄iq̄ ſibi i/ ſeꝑabilr̄ vnire. Hoc āt delectabiliſſimū eſt ſup oīa. vt di. Aug. i ep'la ad Macedoniū xlvij. Diligā⁹ id q̄ nihil meli⁹ ē. h̄ ē ds. cui ſi aliq̄d diligēdo. ꝓponim⁹ vel eq̄m⁹. nos ne/ ſcim⁹ diligere Tāto em̄ nob̄ meli⁹ ē q̄nto i illū imus q̄ nihil meli⁹ ē. Imus āt nō ābu/ lādo ſꝫ amādo. quē tāto hēbim⁹ p̄ſtātioꝛez q̄nto eūdē amorē q̄ i eū tēdim⁹ poterimus hr̄e puriorē. Hec ille. Ex q̄b⁹ pꝫ q̄ aīa hūa na dꝫ merito deū ſuū tāq̄ obiectū delecta biliſſimū diligere cui ſile non pt inuenire. Vn̄ Anſelm⁹ alloq̄ndo ad aīaꝫ dic̄. Cur ꝑ mlr̄a vagarꝭ homūcio. ama illō q̄d ē ꝑmuꝫ ⁊ ſummū delectabile. Et ꝟe ſic ē. Nam oīa alia appetūt̄ ⁊ diligūt̄ ꝓpter alia. ſꝫ ſol⁹ deus ꝓpter ſe. iuxta illō ps. Quid em̄ mihi ē i ce/ lo. ⁊ a te q̄d volui ſup terrā. q. d. nihil niſi te. Alia em̄ p̄ter deū delectāt ꝑticulariter ſup ficialr̄ ⁊ tp̄alr̄. ſꝫ de⁹ generalr̄ itime ⁊ dura/ biliter. De p̄io pꝫ. q̄ꝛ alia delectāt ſolū gu/ ſtū. vt ſapida. nō tn̄ auditū. Aliq̄ auditū nō tn̄ viſū. vt ſonora ⁊c̄. De⁹ āt generalr̄. q̄ꝛ ge nerale bonū ē. ⁊ oīs boni ꝑticularis cauſa. vt dicit Anſelm⁹. De ſcdō pꝫ. q̄ꝛ alia delec/ tāt ſupficialr̄ ⁊ q̄i exterius. ds āt intimius. ⁊ iō ꝓfūde. Solus em̄ de⁹ ſubſtātialr̄ aīaꝫ penetrat. ⁊ iō medullitus eā delectat. vt ait Aug. De tertio pꝫ. q̄ꝛ alia oīa dlectāt trāſi/ torie. ſꝫ de⁹ eternalr̄. Et rō. q̄ꝛ oīs creata d̄ ſe mutabil' eſt. ⁊ iō delectatio ē finita et ter/ minata. vn̄ eius delectatio hꝫ faſtidiū cū ſa ciata fuerit aīa. Nō ſic āt delectatio diuina. q̄ finē nō hꝫ. vt ait Aug. Ex h̄ infero q̄ de⁹ dꝫ diligi vltra oēs creatas q̄ hoīez p̄nt de lectare. ⁊ ꝑ ꝯſequēs dꝫ accipi in amicū per voluntariā dilcōz vltra oēs creatas tāq̄ ſummū delectabile.

¶ C ¶ Sūt āt mlr̄a q̄ ſi ꝯſiderent̄ i cōpatōe creatoris mouēt ho minē ad diligendū deū ſup oīa. Tria nāq̄ ſunt ꝓpter q̄ hō p̄eligit aliquē diligere. Pri mo nat̄e ꝯformitas Scdō p̄ntialitas Ter tio vtilitas. Et iſta ſunt q̄i cōmunia ꝓpter q̄ q̄s diligit̄. Alia āt ſunt ſpēalia. ſic ꝯſangui nitas. ſc̄m quā pr̄ ꝑponit̄ in dilectōe. extra/ neo. Item vxoꝛ parentib⁹. Item fidelitas. Item amicabilitas. que oīa ſi conſideren/ tur in deo. deus p̄eligitur merito vt ab ho mine diligatur. De primo patet Ex q̄ enim homo diligit hominē propter nature con/ formitatē. deus voluit fieri homo. et ideo magis diligēdus omi hoīe. Et hoc prop/ ter tria ſc̄m Thomam in tractatu de dile/ ctione dei. que ſunt cauſa. ſtatus. et dura tio. Propter cauſam ꝑmo. Si em̄ es ami/ cus homini multo magis eius q̄ fact⁹ ē hō propter te. ſcꝫ erudiēdū ꝟbis ⁊ exēplis. ⁊ re ficiēdū cibo coꝛꝑis ⁊ ſāguis ſc̄m auguſtinū. De ſcdō ſcꝫ ſtatu pꝫ. Nā ſi ami⁹ es illi q̄ ſim pliciter eſt hō. mlt̄o magꝭ deo. cū etiā iter

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

hoīes magꝭ diligas eē aīcꝰ magnatū q̄ꝫ īfe/
rioꝝ. De tertio ſcz de duratōe. Nā ſi amicꝰ
es hoīs q̄ q̄tidie deficiēs tendit ad h̄ vt de
ſinat eē hō. potiꝰ eius q̄ nūq̄ȝ deſinit eē hō.
Scđo amas hoīez q2 pn̄s ē. In h̄ ꝓpōde/
rat̄ deꝰ tripl'r. Prīo. q2 pn̄s intime ſꝑ ⁊ vbi
q3. De pⁱmo pz. Nā hō dr̄ pn̄s. q2 iuxta te.
ſz deꝰ pſentioꝛ. q2 intra te ſm Aug. De ſcđo
pz. q2 hō nūq̄ȝ pn̄s nūq̄ȝ abſens tibi eſt. ſz
nūq̄ȝ deꝰ abſens tibi. lz tu abſentes te pn̄ti
Sic ait Augꝰ. in li. cōfeſ. Dn̄e mecū eras
ego aūt tecū nō erā. ſ. ꝓpter pctm̄. De tertio
pz. Nā hō cui es amicꝰ alicubi ē pn̄s. ⁊ ali/
cubi abſens. deꝰ āt vbiq̄ȝ pn̄s. Ps. Si am/
bulauero in medio tribulatiōis viuificabꝭ
me. O ſi in medio tribulatōis tecū eſt mul
to magꝭ in medio pſpitatis. Tertio amas
hoīez ꝓpter vtilitatē. In h̄ āt tripl'r ꝓpōde/
rat̄ deꝰ. Nā circa hoīez pōderat̄ vtilitas. q2
mag̃. q2 mł'ta. q2 diutn̄a. Sed iſta oīa exce
dit deꝰ vtilitate ſua. De pⁱmo q2 ſua boni
tas ē maioꝛ pz. Nā triplex ē vtilitas ī aīco.
ſcz adeptio boni ſui. impenſio boni tui. di/
minutio mali tui. Primo g̃ amicꝰ es eius q̄
tibi cōicat bona ſua. ſz in h̄ euidēter ꝓpon/
derat̄ deꝰ. q2 tibi cōicās dat ſe ⁊ ſua donat
q̄ ſunt digniora in ſuba. maiora in q̄tita/
te. ⁊ plura ⁊ ꝑmanentiora et oportuniora.
Quis em̄ aīcꝰ det tibi filiū ſuū in ſeruitu/
tē ſic deꝰ. Joh. iij. Sic deꝰ dilexit mundū
⁊c. Et filiꝰ fatet̄. Seruire me feciſtis ī iniq̄
tatibꝰ v̄ris. Aut q̄s ita diligit vt ſpm̄ ſuum
det hōi. et tm̄ deꝰ h̄ fecit. Joh. Mittet pr̄ in
noīe meo ſpm̄. Certe magꝭ et multa dona/
uit de pterito. ⁊ donat de pn̄ti. ⁊ donabit in
futuro maiora. Itē q2 hō amicꝰ dat tibi po
tius eſt mutuū q̄ȝ donū. q2 redditiōem ex/
pectat. Sic pz Luce. xj. Amice accōmoda
mihi tres panes. Sz deꝰ nihil dat mutuo
q2 bonoꝝ nr̄oꝝ nō īdiget. ſm Ps. De ſcđo
pz. Nā ſi amas illū aīcū cui libēter cōicas
bona tua vt delecterꝭ cū eo. Eo q2 ſm Se/
necā nulliꝰ rei iocūda ē poſſeſſio ſine ſocio.
In q̄ tm̄ nō potes cogſcere veꝝ amicū a fi/
cto. Iuxta illō Eccl. xij. Nō cognoſcet̄ ī bo/
nis aīcꝰ. nec abſcōdet̄ in malis inimicus.
Nō exponit Tho. q2 nō cogſcit̄ veꝝ ſit aī/
cus pſone vł' reꝝ. Nā ſm ipm̄ citiꝰ inuenies
qui diliget te ꝓpter tua q̄ȝ tua propter te.
Quoniam eſt ſocius menſe ⁊ nō permane
bit in tpe neceſſitatis. Eccl. vj. Vn̄ poeta.
Cum fuerꝭ felix mł'tos numerabꝭ amicos.
Tpa ſi fuerīt nubila ſolus eris. Nō ſic āt
eſt xp̄s. q̄ cōicantibꝰ ſibi bona ſua ſꝑ ē fidelꝭ
aīcꝰ. nec derelinq̄t ī aduerſitate q̄cūq̄ȝ. ſz ſꝑ
amat. iuxta illō. Cū ipo ſū ī tribulatōe. De
tertio pz. Nā ſi amicꝰ es eiꝰ q̄ tecū pticipat
mala tua. vt ea anichilet vel ſaltē diminuat
Hoc āt xp̄s fec̄ q̄ anichilauit oīa mala nr̄a
Que ſm pħm ſūt q̄nq̄ȝ. ſcz īfamia quā ipe
ptulit. q2 ei dictū ē. Seductoꝛ ille. vn̄ q̄dā
dicebāt q2 bonꝰ ē. Alij nō. ſz ſeducit turbas
Et vocatꝰ ē potatoꝛ vini ⁊ voratoꝛ carniū.
Scđm malū inopia quā ipe ſuſtinuit. q̄a
vulpes foueas habēt. filiꝰ āt hoīs n̄ h3 vbi
caput ſuū reclinet. Luc. ix. Et. ij. Coꝛ. viij.
Cū diues eēt ꝓpt̄ nos egenꝰ factꝰ ē vt eiꝰ in/
opia diuites eſſemꝰ. Tertiū malū egritu/
do quā ipe ſuſtinuit. Iſa. liij. Vere languo/
res nr̄os ipe portauit. Quartū malū ini/
micicie q̄s xp̄s ſuſtinuit. iuxta illō Joh. xv.
Nūc āt ⁊ viderūt ⁊ oderūt me. Quītū ē mors
quā ipe ſuſtinuit. q2 vt dr̄ Jo. xv. Maiorē
dilectōꝫ nēo h3 niſi vt ponat q̄s aīaȝ ſuā p
aīcꝭ ſuis. ¶ D ¶ Sūt ⁊ alia ſpēalia ꝓpter q̄
diligūt̄ magꝭ aliq̄. ſic̄ ꝓpt̄ ꝯſāguinitatē fide
litatē ⁊ amicabilitatē. De prīo pz Nā ꝓpter
ꝯſanguinitatē plꝰ diligit̄ pr̄ ⁊ mr̄ q̄ȝ auus vel
filia, ꝑmi vel ſoroꝛ vel frater. mł'to magꝭ g̃
diligēdꝰ ē pr̄ celeſtꝭ. a q̄ hēt̄ ymago ſcē tri/
nitatꝭ. Si amo prēm a q̄ habeo materiam
coꝛpꝭ. cāȝ libidinis. originē reatꝰ. mł'to po
tius q̄ creauit aīaȝ. fec̄ coꝛpꝰ. poſſedit vtrū/
q̄ȝ Deutro. xxxij. Nū q̄d nō ipe ē pr̄ tuus q̄
poſſedit te ⁊ fec̄ ⁊ creauit te. Si amas frēȝ
gemellū q̄ vtriq̄ȝ diuidēdo tecū hēditatē di
minuet tibi hēditatē ⁊ patrimonij cenſum
Amas eū q̄ q̄ntitate tecū natꝰ ē. diminuit
tibi q̄ iniuriās maternū lac. ⁊ adherēs vbe
ri occupat locū tuū. mł'to magꝭ ama illū ꝑ
quem creuit tibi amoꝛ paternus et ꝑ quē
heres efficierꝭ. Si diligꝭ illū q̄ quādoq̄ȝ te
tradit ī mortē. iuxta illō Frater frēȝ tradet
ī mortē. q̄nto magꝭ illū q̄ ſeipm̄ tradidit p
fratribꝰ ī mortē. Certe ſi diligit hō vxoꝛē
ſuā ꝓpter quā relinq̄t prēȝ ⁊ mrēȝ. Et h̄ ꝓpt̄
tria. ſcz ꝓpter fidē prolē et ſacramentū. q̄n/
to magꝭ diligēdus ē iſte q̄ ē fide firmioꝛ. p/
le fecūdioꝛ. ⁊ ſacramēto ſanctioꝛ. Vn̄ apl's
Sacramētū h̄ magnū eſt. dico āt in xp̄o ⁊
eccl'a. Certe ſi amas amicū ꝓpter fidelita/
tē. q̄ tm̄ ſupueniēte nouo dimittit antiquū.
⁊ in pſperitate diligit. in aduerſitate relinq̄t.
q̄nto magis xp̄m q̄ nullū excludit. ꝑ alio. q̄

diligit aũ oĩe tps ꝛ pꝰ oĩe tps. ꝓpt iſta bñ
dr. Diliges dñm deũ tuũ. Nihil eñ ſic hoĩ
reddit deũ amabilem ſicut iſti ſenſibiles
effectus ꝛ vtilitates q̃dãmodo palpabiles
q̃s homini q̃tidie impẽdit. ita vt ſꝯe cogſcat
et his hõ q꞉ ẽ dñs ds ſuꝰ ſpẽalr. Et idõ nõ
eſt dictũ Diliges deũ. ſꝫ additũ ẽ. tuũ. ꝓpter
bñficia pmiſſa. q̃ eũ faciũt ſpẽalr deũ hoĩs
q̃uis ſit deus totius creature. ¶ E

¶ Dixi tertio q̃ i ꝯ. p̃. addit mo/
dũ dilectiõis diui
ne regulatiſſimũ ꝛ ordinatiſſimũ. cũ dicit.
Ex toto corde ꝛ ex tota aĩa ꝛ ex tota mente
tua. Acſi eñ diceret ſꝫm Aug. in li. de viſi/
tatiõe infirmoꝝ. ſer. j. Diligat deũ oculus
tuꝰ manꝰ tua pes tuꝰ ꝛ oĩs ſẽſus tuꝰ. ꝛ tu to
tus diligas deũ. Tria aũt h̃ p̃cipit. ſcꝫ dili/
gere ex toto corde. ex aĩa. ex mẽte. vt totum
hoĩeꝫ ꝯphẽdat. Cor eſt mẽbꝝ ꝑncipale in
hoĩe. Aĩa ẽ ſpũs q̃ hõ viuit. Mẽs ẽ put eſt
ſepata a corpe. vt ãgelꝰ. Et ſꝫm h̃ dic̃ Tho.
q̃ hõ triplr obligat̃ ad diligẽdũ deũ. vt ſi/
ue i corpe ſiue extra corpꝰ ſit ſp diligat deũ
Pͥo ĝ dic̃ Diliges ex toto corde. q꞉ ex cor
de pcedũt ṽba ꝛ opa mala. Math. xv. Ex
corde eñ ꝓcedũt cogitatões male. homici
dia. furta. ꝛ cetã. Silr ꝛ bona. iuxta illud.
Bonꝰ hõ de theſauro cordis ꝓfert bona.
Ex toto ĝ corde iubemur diligere. vt dili/
gamꝰ nõ tm̃ cogitatiõibꝫ. ſꝫ etiã ore. nec tm̃
ore ſꝫ etiã ope. iuxta illd̃. j. Joh. iij. Nõ dili/
gamꝰ ṽbo neqꝫ ligua ſꝫ ope ꝛ ṽitate. Sꝫ de
mltꝭ hodie dr illd̃. Dilexerũt eum i ore ſuo.
ꝛ ligua ſua mentiti ſũt ei. Nat̃a ãt cordis ẽ
ſꝫm Tho. i tractatu d̃ dilectõe dei i ſex. ꝓpe
tantũ q̃ ꝯgruũt valde actui dilectõnis. Eſt
eñ cor in cõplexiõe ſiccũ ꝛ calidũ. ꝛ hec eſt
ignea nat̃a. ad ſignificãdũ q̃ cordi nat̃ale ẽ
calere ymo ardere p amorẽ. Vñ dic̃ Hugo
Vita cordis amor ẽ. ꝛ iõ ĩpoſſibile vt ſine
amore ſit cor q̃d q̃rit viuere. Ps. Cõcaluit
cor meũ itra me. Sꝫ q꞉ calidũ ꝯſeq̃t̃ leue
ꝛ ſurſũ mobile. ad ſignificãdũ q̃ cor hoĩs
dꝫ eleuari ꝛ moueri ſurſũ ad celeſtia. Sed
h̃ ꝯq̃rit̃ ꝓpha dicens. Filij hoĩm vſqꝫ q̃ gui
corde. Nec mirꝝ. q꞉ hodie refriguit caritas
mltoꝝ. Mat. xxiiij. Cor eſt i ſubã ſolidum
ne facile voluptatibꝫ diſſoluat̃. Sꝫ h̃ con/
q̃rit̃ vidua Judith. Cor Oloferni s cõcuſ/
ſũ eſt. Tertio cor eſt inferiꝰ acutũ. ſupiꝰ latũ
vt tpalia tanq̃ꝫ inferiora modicũ attingat.
ꝛ ad celeſtia dilatet̃. Iſa. Mirabit̃ ꝛ dilata
bit̃ cor tuũ. Itẽ q̃rto interiꝰ eſt ꝯcauum. in
ſignũ q̃ p creat̃as ſufficiẽter ĩpleri non pt.
Quito duplici ĩplet̃ motu. ſcꝫ ꝯſtrictiõis ꝛ
dilatatõis. Conſtrictiõis iõ. vt expellãtur
ſupflua. Dilatatiõis iõ. vt attrahat̃ aer ad
mitigationẽ nimij caloꝝ. Ex corde ĝ amat
q̃ prudẽter diſcernẽs expellit ſupflua ꝛ ĩpe
dictia. ꝛ attrahit neceſſaria ad amandũ ad
iuuãtia. Vñ dic̃ Augꝰ. q̃ prudẽtia ẽ amor.
ea q̃bꝫ adiuuamur ab his q̃bꝫ impedimur
prudẽter ſecernẽs. Sexto cor eſt pimũ or/
ganũ ſentiẽdi. ꝛ ideo ꝯgrue pmi mandati
actio ab ĩpo ꝛ p ĩpm dꝫ ſenſibilr fieri. Bene
ĝ p̃cipit̃ dilectio ex corde. ad innuendũ vt
in q̃ eſt ꝑncipiũ vite aĩalis. in eo etiaꝫ ſit et
vite gratuite. Nam ſic̃ q̃ non viuit ex corde
mortuꝰ eſt. ita q̃ nõ diligit manet in morte.
Joh. Sed addit̃. ex toto corde. q꞉ diuiſio
cordis cauſat morteꝫ. Iuxta illud Oſee. x.
Diuiſum eſt cor eoꝝ nũc interibũt. ¶ F

¶ Scdo p̃cipit̃ dilectio ex tota aĩa. Aĩa
aũt ſꝫm phm eſt q̃ dat eſſe homini. vt dr. ij.
de aĩa. Sicut aũt aĩa corpꝰ viuificat. ſic ds
aĩaꝫ. Et ita deꝰ eſt vita aĩe. Merito ĝ h̃ dr.
vt ſicut corpꝰ diligit aĩaꝫ ex q̃ hꝫ vitã. Sic
aĩa dꝫ diligere deũ ex q̃ etiã hꝫ vitã. Et ſic
corpꝰ amiſſa aĩa mlto deformius eſt q̃ꝫ nõ/
dũ animatũ. Sic aĩa p pctm̃ actuale plus
deformat̃ ꝛ magꝭ punit̃ q̃ꝫ ſi nõ fuiſſet in
corpe animato. Iuxta illd̃. Meliꝰ erat illi
ſi natꝰ nõ fuiſſet. Tria ãt hꝫ corpꝰ ab aĩa.
ſcꝫ viuere. ſentire. et mori. Sic aĩa a dõ hꝫ
vitã grẽ. Iuxta illud aplĩ. Viuo ego. iã nõ
ego. viuit aũt in me xp̃s. Et p h̃ obligat̃ aĩa
ad diligendũ deũ. vt ex iſta vita grẽ pueni/
at ad vitã eternã. Ad h̃ eñ venit xp̃s. iuxta
illud. Ego veni vt vitã habeãt ꝛ habũdan
tius habeãt. ſcꝫ in futuro. Scdo hꝫ ſen/
ſum. Sic aĩa nihil deberet ſentire. niſi que
ſunt ſalutꝭ. Philipp. ij. Hoc ſentite in vobis
q̃d ꝛ in xp̃o ihu. ſcꝫ cõpaciẽdo xp̃o ſic̃ corpꝰ
aĩe. Tertio hꝫ motũ. ſic aĩa nõ dꝫ moueri
niſi ad voluntatẽ dei ꝛ ad bñplacitũ ſuum
Nõ aplus vocat agi p ſpm̃ ſanctũ. Iuxta
illud. Qui filij dei ſunt hij ſpũ dei agũtur.
Sed de multꝭ verꝝ eſt hodie q̃ non viuũt
niſi ſibiipſis nõ deo vt illi q̃ nõ comedunt
vt viuãt deo. ſed viuũt vt comedãt et ſerui
ant gule. quoꝝ deꝰ venter eſt. ꝛ glĩa in confu
ſione ipoꝝ. vt dr Philipp. iij. Alij etiã ſunt
q̃ nõ ſentiũt q̃ dei ſunt. ſicut aĩales hoies.
q̃bꝫ ſtulticia ineſt. De quibꝫ apls. j. Coꝝ. ij.

Animalis hõ nõ pcipit ea q̃ dei ſunt. Aliĳ
ſunt q̃ nõ mouent ad aliq̃d bonũ. ſ3 ad om
ne malũ. Prouerb. Pedes eoꝝ ad malum
currũt. Et Pſ. Veloces pedes eoꝝ ad ef/
fundendũ ſanguinez. Et ſeq̃t. Cõtritio et
infelicitas in viĳs eoꝝ. ꝛ viã pacĩ nõ cogno
uerũt. Et ſũt illi q̃ abſq3 timore dei ad om/
ne malũ mouent. Vñ ſeq̃t. Non eſt timor
dei ante oculos eoꝝ. Eccſ. viĳ. Abſq3 vllo
timore filĳ hoĩm ꝑpetrant mala. B

Tertio precipit dilectio ex tota mente.
Anima hoĩs dr̃ mens. inq̃ntũ eſt ſeparata
a corpe. ſicut angelus dr̃ ſpũs. S3 a theo
logis dr̃ mens. a phis vo dr̃ intellect⁹. Ex
hac g̃ ſuba aĩe iubemur diligere deũ. vt ſic
ipa eſt ymago diuine ſubſtantie ſimplex et
inuiſibilis et incorruptibil'. oĩe ſenſibile
oĩe corruptibile nobilitate ſua trãſcẽdẽs
Sic deũ cui ſilis eſt ꝛ nihil aliud diligat. ꝛ
ei ꝑ amorẽ vniat. vt ſimile ſimili congau/
deat. Sed multi ſunt obliti iſtius dignita
tis. ac ſi nõ haberent in ſe intellectum ſeu
mentẽ. vt hoĩes brutales. De qb⁹ dicit pſ.
Nolite fieri ſicut equus ꝛ mulus in qb⁹ nõ
eſt intellec⁹. Non ſic aũt nos. ſed attẽden/
tes nobilitatẽ noſtraz diligam⁹ deũ cuius
ymago ſumus. Quatin⁹ ꝑ dilectionẽ nr̃az
ipe nos diligere dignet̃ h ꝑ grãm. et in fu/
turo ꝑ glãz. Ad quã nos ꝑducat qui ſub ꝛ
ſupra regnat.

Dñica decimaoctaua p⁹ trinitatiſ. II

Sermo. CXIX

Diliges proximũ tuũ ſicut teipm. Math. xxĳ. Sic
ait Aug⁹. in libro de fide et opib⁹.
Ita connexa ſunt iſta duo dilectio dei et
ꝓximi. q2 neq3 dilectio dei põt eſſe in hoĩe
q̃ nõ diligit ꝓximũ. nec dilectio ꝓximi ĩ eo
qui non diligit deũ. Hec ille. Ex q̃ p3 q2 ſic
neceſſe fuit homini dare p̃ceptũ de dilecti/
one dei. ita de dilectione ꝓximi. cũ alterum
ſine altero ſtare nõ poteſt. Nam ille ſolum
ſeruat in ſe dei dilectõnem qui a charitate
non diĳudicat ꝓximũ. Vñ dicit Iſidorus
li. ĳ. de ſummo bono. c. iĳ. q2 qui a fraterna
ſocietate ſecernit̃ a diuĩe caritatiſ ꝑticipati
one ꝑuat̃. nec poterit deum diligere qui in
ꝓximi noſcit̃ dilectõe errare. Hec ille. Me
rito igit̃ ſaluator poſt p̃ceptũ dilectionis
ſue adiunxit p̃ceptũ dilectõis fraterne. di/
cens. Diliges ꝓximũ tuu3 ſicut teipm. In
qb⁹ v̾bis tria tangunt̃. Primo eñ caritas
fraterna p̃cipit̃. cum dr̃. Diliges. Secũdo
obiectũ ꝯgruũ eiuſdẽ caritatis ꝓponit̃. cu3
dr̃. proximũ tuũ. Tertio modus debit⁹ im
plendi preceptũ deſcribitur. cũ dr̃. ſicut te/
ipſum. A

Dixi primo q2 ĩ verbis p̃miſ
ſis charitas fra/
terna p̃cipitur. cũ dr̃. Diliges. Ac ſi eñ di/
ceret homini. Ex q̃ diligis deũ qui ẽ caput
tuũ. diliges ꝛ ꝓximũ tuũ qui eſt mẽbꝝ tuũ
et eius. Sumus enim inuicem mẽbra et
chriſti. Quare merito inuicem diligendi.
Nec immerito. Sine eñ tali fraterna di/
lectione corpus eccl'e miſticũ. ſc3 corp⁹ cõ/
poſitũ ex multis fidelib⁹ ſub vno xp̃o capi
te et vnitate fidei collectũ durare non põt
etiã vno momento ſine caritate ꝓximoꝝ q̃
ſola eſt vinculũ ꝑfectionis. vt dicit aplus
Col. iĳ. Eo q2 ꝑ ipam oĩa mẽbra q̃ntum
cũq3 diuiſa ꝑ orbem terraꝝ copulant̃ ꝛ cõ
iungunt̃. Ad quẽ ſenſum dicit aplus Ro/
manoꝝ. xĳ. Multa mẽbra eſtis. vnũ autẽ
corpus. Unde Auguſtin⁹ in libro de ſalu/
taribus documentis dicit. Ꝙ caritas ẽ que
colligat ꝛ viuificat oĩa membra. per quã
vt dicit idem in libro de ſubſtantia dilecti
onis. oĩes ꝓximi ad inuicẽ vnũ ſunt. ita
q2 ꝑ caritatẽ bonũ omnium ſit ſinguloru3.
Tria autem ſunt que mouent hominẽ ad
diligendũ ꝓximũ. Diligere ſiquidẽ d3 qui
libet ꝓximũ ꝓpter p̃cepti neceſſitatẽ. Scd̃o
ꝓpter p̃cepti vtilitate3. Tertio ꝓpter p̃cepti
iocunditatẽ. De p̃mo q̃uo iſta dilectio fra
terna eſt neceſſaria dicit aplus Romanoꝝ
xiĳ. Nemini quicq3 debeatiſ niſi vt inuice3
diligatiſ. Quõ v̾bũ tractãs Aug⁹. in epl'a. v.
ad Seuerũ epm dic̃. Caritas q̃nto pl⁹ im
pẽdit̃ tãto plus debet̃. Et nos tanto magiſ
eã dem⁹ q̃nto ampli⁹ impendim⁹. Et idem
epl'a. ĳ. ad Celeſtinũ dic̃. Si debeo carita
tẽ q̃ ſola reddita ſemꝑ retinet debitorem.
Reddit̃ eñ cũ impendit̃. debet̃ etiã ſi red/
dita fuerit. Hec ille. Cum igit̃ dilectio fra/
terna ſit debitum. merito eſt ex neceſſitate
reddendũ. Cũ ſcptum ſit. redde q̃d debes.
Math. Ex triplici neceſſitate tenet̃ homo
diligere ꝓximũ tanq3 debitor ſoluere credi
tori debitũ. vic3 ex debito nate. ex debito
legiſ diuine. ꝛ ex debito legiſ hũane. De pri/
mo patet. Nam videm⁹ q2 oĩa creata ten
dunt ad inuicẽ. eo q2 volatilia ad ſibi ſimi/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN